

Genderwijs in de EU

I. Waar vind je actuele informatie over het genderbeleid van de Europese Unie?

Op de ontelbare [websites van de Europese Unie](#) verschijnt regelmatig nieuwe informatie omtrent gendergelijkheid. Hieronder vind je de meest belangrijke sites voor het genderbeleid van de Europese instellingen.

Europese Commissie

De [Europese Commissie](#) stelt nieuwe regelgeving en actieprogramma's voor en legt deze voor aan het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie. Deze voorstellen worden mee voorbereid door de Directoraten-Generaal (DG's) van de Europese Commissie.

Voor het eerst is er in de commissie Juncker ook een commissaris specifiek bevoegd voor gendergelijkheid: EU-commissaris [Věra Jourová](#).

De evolutie van een Commissievoorstel doorheen de verschillende instellingen van de EU is goed te volgen op [Pre-lex](#). De Commissie ziet ook toe op de correcte toepassing van de Europese regelgeving door de EU-lidstaten. Op [Eurlex](#) vind je de officiële verdragen en documenten van de Europese Unie terug.

De Commissie wordt bijgestaan door meer dan 30 administratieve diensten: de zogenoemde Directoraten-Generaal. De belangrijkste drie daarvan voor het beleid inzake gelijkheid van vrouwen en mannen zijn:

- **DG Justitie en Consumentenzaken**
[DG JUST](#) bestaat uit [vijf directoraten](#) - Civiel recht, Strafrecht, Grondrechten en burgerschap van de Unie, **Gelijkheid** en Consumentenzaken.
Dit DG is de voornaamste dienst belast met de [Gelijke behandeling van vrouwen en mannen](#) in de EU en werkt rond de belangrijkste prioriteiten van het Europees genderbeleid. Op de website vind je o.a. de meest recente wetgeving, dossiers en andere informatie en links.
- **DG Migratie en Binnenlandse zaken**
[DG HOME](#) focust op migratie en asiel, veiligheid in de EU en het Europa voor de Burgers programma. Hun werking is ook gericht op de bestrijding van mensenhandel en seksuele uitbuiting en van de georganiseerde misdaad.
- **DG Werkgelegenheid, sociale zaken en inclusie**
[DG EPML](#) houdt zich vooral bezig met de werkgelegenheid, bestrijding van armoede en sociale uitsluiting, pensioenen en wetgeving op gebied van [rechten op het werk](#) en coördinatie van de sociale zekerheid.

De Commissie krijgt ook input vanuit andere instellingen en netwerken, onder andere:

- **Raadgevend comité voor Gelijke kansen van mannen en vrouwen**
Dit [comité](#) geeft [adviezen](#) aan de Europese Commissie over onderwerpen die belangrijk zijn voor het bevorderen van gendergelijkheid in de EU en zijn lidstaten. Het adviescomité bestaat uit vertegenwoordigers van de lidstaten, de Europese sociale partners en Ngo's.
- **European network of legal experts in gender equality and non-discrimination**
Dit [Europees netwerk](#) is in december 2014 ontstaan uit het samengaan van het Europees netwerk van juridische experts op gebied van gendergelijkheid en van het Europees netwerk van juridische experts op gebied van non-discriminatie. Het nieuwe netwerk zet het werk voort met rapporten voor de EC over de omzetting en toepassing van de richtlijnen, jaarlijkse landenrapporten, thematische rapporten en analytische rapporten enz. Het netwerk publiceert

ook de [European equality law review](#). Voor elk van de 33 landen in het netwerk (de 28 lidstaten + 5 andere Europese landen) zetelen 1 expert inzake gendergelijkheid en 1 inzake non-discriminatie.

- **High level group on gender mainstreaming**

Deze [informele groep](#) met hooggeplaatste verantwoordelijken voor gender mainstreaming in de lidstaten wordt voorgezeten door de EC. Deze groep werkt nauw samen met het trio voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie om te bepalen welke belangrijke kwesties en problemen prioritair aangepakt moeten worden.

De groep volgt o.m. ook het Peking Actieplatform op en helpt de Commissie met het opstellen van het jaarlijks Rapport over de gelijkheid van vrouwen en mannen voor de Europese Raad.

- **European Institute for Gender Equality - EIGE**

Het [Europees genderinstituut](#) werd in 2006 opgericht in Vilnius, Litouwen. Het EIGE ondersteunt de lidstaten maar vooral ook de Europese Commissie in hun streven naar gendergelijkheid en de strijd tegen discriminaties op grond van geslacht. Het EIGE verzamelt, analyseert en verspreidt statistieken en onderzoekdata. Het EIGE ontwikkelt ook tools voor gendermainstreaming in alle beleidsdomeinen en bevordert de uitwisseling van goede praktijken tussen de lidstaten.

- **ENEGE – Europees netwerk van experts gendergelijkheid**

Dit [netwerk](#) adviseert de EC rond het Europees genderbeleid en de gevolgen ervan op Europees en nationaal niveau.

- **Network of gender equality bodies**

Dit [netwerk](#) van de nationale instellingen voor gendergelijkheid werd opgericht in 2006. Voor België is het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen mannen lid van dit netwerk.

Europees Parlement

Het [Europees parlement](#) speelt een belangrijke rol in het Europees genderbeleid, vooral dan via zijn Commissie Rechten van de vrouw en gendergelijkheid (FEMM). Sinds het Verdrag van Lissabon is het EP een volwaardige partner in het wetgevingsproces, samen met de Raad van de EU. Het wetgevingsinitiatief ligt nog wel altijd bij de Europese Commissie maar het EP kan de Commissie vragen een wetgevingsvoorstel over een bepaald onderwerp voor te leggen. Het parlement kan dat voorstel vervolgens amenderen en goedkeuren of verwerpen.

Het parlement is ook bevoegd om van de EU-instellingen rekenschap te eisen. Het Parlement bewaakt de gelijke rechten van vrouwen en mannen die opgenomen zijn in het Handvest van de Grondrechten en die nu bindend deel zijn van het Verdrag van Lissabon. Het parlement ziet ook toe op het recht van het burgerinitiatief waardoor burgers met een door één miljoen mensen ondertekend verzoekschrift nieuwe beleidsvoorstellen kunnen vragen.

Commissie voor de Rechten van de vrouw en gendergelijkheid - FEMM

Deze [commissie](#) is bevoegd voor de bevordering en bescherming van de rechten van de vrouw in de Unie en voor het gelijkheidsbeleid, o.a. de gelijkheid v/m op de arbeidsmarkt en gelijke behandeling op het werk. De commissie FEMM legt zich ook toe op de afschaffing van alle vormen van geweld en discriminatie op grond van geslacht, de bevordering van genderevenwicht in alle beleidssectoren, de follow-up en uitvoering van internationale overeenkomsten en verdragen die voor de rechten van de vrouw van belang zijn en de sensibilisering rond de vrouwenrechten.

De commissie FEMM maakt o.a. gebruik van eigen wetgevingsverslagen, initiatiefverslagen, adviezen en onderzoeken om de gendergelijkheid in de EU te bevorderen. Zij geeft ook regelmatig genderadviezen aan andere commissies binnen het EP, o.a. aan de :

- Commissie Ontwikkelingssamenwerking [DEVE](#)
- Subcommissie Mensenrechten [DROI](#)

- Commissie Werkgelegenheid en sociale zaken [EMPL](#)
- Commissie Burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken [LIBE](#)

Deze adviezen, verslagen en andere publicaties kan je op de website van de commissie FEMM vinden, naast o.a. de agenda's van de volgende vergadering. Je kan je daar ook inschrijven op de FEMM newsletter.

High level group on gender equality

Deze [groep](#), opgericht in 2004, organiseert vormingen en sensibiliseringscampagnes rond gendermainstreaming voor Europarlementsleden, de fracties en personeel van het EP. Dit moet ervoor zorgen dat het Europees Parlement rekening houdt met kwesties van gendermainstreaming en gelijke kansen, en dit in alle beleidsgebieden die in de commissies, de communicatie en de voorlichting van het Parlement aan de orde zijn. De groep, voorgezeten door een vicevoorzitter van het EP, wil de gelijke toegang van vrouwen tot alle top- en managementfuncties in het EP bevorderen.

Gender Mainstreaming Networks

De commissie FEMM coördineert twee netwerken rond gendermainstreaming: het netwerk *Chairs and Vice-Chairs for Gender Mainstreaming* met europarlementsleden die de genderdimensie willen bewaken in het werk van hun respectieve commissies en het netwerk *Gender Mainstreaming Administrators* in elk commissiesecretariaat.

Legislative Observatory

Op deze [databank](#) van het Europees Parlement kan je het wetgevende werk en de activiteiten van de parlementaire commissies en de plenaire vergadering volgen, o.a. via de agenda's, de proceduredossiers, de documenten die voorgelegd worden aan de plenaire vergadering.

Raad van de Europese Unie

De Raad van de EU is samengesteld uit de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten. Al naargelang de thema's komen de bevoegde nationale ministers van elke EU-lidstaat bijeen in tien verschillende raadsformaties die alle beleidssectoren van de EU bestrijken. De Raad stelt, meestal volgens de medebeslissingsprocedure samen met het Europees Parlement, wetgevingsbesluiten (verordeningen, richtlijnen...) vast die rechtstreeks invloed hebben op het leven van de burgers en grote internationale consequenties hebben.

De Raad wordt bij toerbeurt voorgezeten door de 28 lidstaten van de Unie, telkens voor een termijn van zes maanden.

De Raad draagt bij tot de coördinatie van het beleid van de verschillende lidstaten. Beslissingen rond o.a. de gelijkheid van vrouwen en mannen worden genomen door de nationale ministers van gelijke kansen in de Raad Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken [EPSCO](#). Zo stelt de Raad, samen met het Europees Parlement, wetgeving vast ter verbetering van de arbeidsomstandigheden, de sociale insluiting en de gelijkheid van vrouwen en mannen. Het engagement van de lidstaten is dus nodig om doelstellingen rond gendergelijkheid te bereiken.

Meestal wordt tijdens elk voorzitterschap van de Raad een informele EPSCO-vergadering gehouden over gendergelijkheid. Zie bijv. het [verslag](#) van de informele vergadering tijdens het Luxemburgsvorzitterschap (juli 2015).

Europese Raad

De [Europese Raad](#) bestaat uit de staatshoofden en regeringsleiders van de 28 EU-lidstaten, de voorzitters van de Europese Raad en van de Europese Commissie (beiden zonder stemrecht) en desgevallend de Hoge vertegenwoordiger van de EU voor Buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid.

De Europese Raad bepaalt de algemene beleidskoers en prioriteiten van de EU. Hij maakt geen deel uit van de wetgevende instellingen van de EU, en is dus niet betrokken bij het onderhandelen over en aannemen van EU-wetten.

De Europese Raad bepaalt echter wel de [beleidsagenda](#) van de EU, meestal door tijdens de 'Europese top' (halfjaarlijkse bijeenkomst) "conclusies" aan te nemen waarin prioriteiten en te nemen maatregelen worden bepaald.

De Europese Raad bepaalt ook de strategische richtsnoeren voor de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht binnen de EU en gaat onder meer over grensbeheer, migratie- en asielbeleid, en politieke en justitiële samenwerking.

Daarnaast heeft de Europese Raad ook een belangrijke rol bij de evaluatie en de landenspecifieke aanbevelingen van het [Europees semester](#).

Met het verdrag van Lissabon is de Europese Raad een volwaardige instelling geworden die voorgezeten wordt door een voorzitter met een mandaat van 2,5 jaar.

Adviesorganen

Vele Europese initiatieven worden voorbereid in adviesorganen en expertennetwerken van de Europese Unie. Om op de hoogte te blijven is het nuttig om de activiteiten van de volgende organen regelmatig op te volgen:

- **Europees Economisch en Sociaal Comité**

Het [EESC](#) geeft advies over Europese wetsvoorstellen, brengt maatschappelijke thema's onder de aandacht en fungeert als de schakel tussen de Europese instellingen en het maatschappelijk middenveld met de sociale partners en de ngo's.

- **Comité van de Regio's**

Alle leden van het [Comité van de regio's](#) zijn mensen met een lokaal of regionaal politiek mandaat. Voor België zetelen er 12 politici in het EESC.

Gender in EU-rechtspraak

Het Europees Hof van Justitie heeft een belangrijke rol gespeeld met zijn [arresten](#) i.v.m. de gelijkheid van vrouwen en mannen.

Zo is er bijvoorbeeld het arrest [Defrenne II](#) (zaak tegen Sabena) van 1976 dat stelt dat het beginsel van gelijke beloning voor mannen en vrouwen geldt voor alle cao's.

Een meer recent arrest, [Test Achats](#) van 2011, gaat over artikel 5, lid 2, van richtlijn 2004/113. Die bepaling liet toe dat de lidstaten seksegerelateerde verschillen in verzekeringspremies en -uitkeringen voor individuele personen toestaan in de gevallen waarin sekse een bepalende risicofactor is en dit kan worden onderbouwd door relevante en nauwkeurige actuariële en statistische gegevens. Het Hof heeft geoordeeld dat artikel 5, lid 2 van die richtlijn ongeldig is.

EU-rechtspraak over gelijkheid van mannen en vrouwen kan je gemakkelijk opzoeken via de [website van het Europees Hof van Justitie](#).

Andere informatiekanalen:

- **Gendernieuws uit Europa** van de **Vrouwenraad** bundelt het meest recente nieuws van de Europese instellingen op gebied van gender
- [Europese Vrouwenlobby](#)
- [Women's in Development Europe](#)

II. Waar kan je jouw stem laten horen?

Heb je vragen?

Via [Europe Direct](#) kan je online een vraag stellen. Dit kan ook telefonisch via 00 800 67 89 10 11.

Geef je mening

Op de website [Uw stem in Europa](#) van de EC kan je jouw standpunt of feedback geven voor nieuwe beleidsvoorstellen in de opeenvolgende fasen van besluitvorming, vanaf de eerste voorbereiding van een initiatief (de routekaart) tot het eigenlijke wetsvoorstel en de evaluatie ervan.

Je kan je eventueel abonneren op aankondigingsmails van nieuwe initiatieven of regelmatig een kijkje nemen op de site van DG Justitie voor de [openbare raadplegingen i.v.m. gendergelijkheid](#).

Andere tools voor inspraak

Je kan bijvoorbeeld rechtstreeks Europarlementsleden contacteren, of de Belgische vertegenwoordiging bij het Economisch en Sociaal Comité of bij het Comité van de Regio's.

Voor een overzicht van alle manieren waarop je inspraak kan hebben in het beleid van de EU kan je terecht op de [algemene site](#) van de EU.

III. België in de Europese Unie

De [website](#) van Buitenlandse zaken geeft een goed overzicht van wat de EU betekent voor België en zijn deelstaten. Hieronder vind je nog een aantal interessante websites m.b.t. het Europees beleid.

- **Directie-generaal Europese zaken en coördinatie (DGE)**

De [DGE](#) van de Federale Overheidsdienst Buitenlandse zaken is belast met de voorbereiding, de bepaling, de vertegenwoordiging, het beheer en de follow-up van het Europese beleid van België.

- **Permanente vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie**

De [Belgische permanente vertegenwoordiging](#) is de dagdagelijkse link tussen de Belgische overheid en de Europese instellingen. Diplomaten en experts zetelen voor ons land in een 250-tal werkgroepen waarin met de EU-lidstaten, de EC en andere EU-instellingen de Europese regelgeving voorbereid en besproken wordt. De standpunten die zij daar verdedigen worden vastgelegd in onderling overleg tussen alle betrokken ministeriële kabinetten en de federale en regionale administraties.

- **Minister van Buitenlandse zaken en Europese Zaken**

De omzetting van Europese richtlijnen naar Belgisch recht is een van de taken van de minister van Europese Zaken.

De databank [Eurtransbel](#) volgt het traject van richtlijnen vanaf de fase van voorstel tot de volledige omzetting ervan naar Belgische en regionale regelgeving, in overeenstemming met de Europese norm.

- **Adviescomité voor Europese aangelegenheden**

Het [Adviescomité](#) van de Kamer is samengesteld uit 10 volksvertegenwoordigers en 10 Europarlementsleden, in het [Federaal Adviescomité](#) voor Europese aangelegenheden worden zij vervoegd door 10 senatoren. De [verslagen](#) van de vergaderingen worden online gezet. Het adviescomité coördineert de parlementaire controle op de Europese besluitvorming, ziet toe op de omzetting van Europese richtlijnen in Belgische wetgeving, hoort voor en na elke Europese Raad de regering over de agendapunten en de conclusies, informeert en adviseert de vaste commissies van de Kamer.

- **Europromotoren in de parlementaire commissies**

Elke vaste parlementaire commissie heeft een [europromotor](#) die Europese aangelegenheden maandelijks op de agenda van de betrokken commissie moet zetten. Genderbeleid behoort tot de taken van de *Europromotor voor gelijke kansen* op federaal niveau.

- **IPEX-databank** voor uitwisseling van info over de EU tussen de nationale parlementen en het Europees parlement. [IPEX](#) heeft een groot documentenbestand met wetgevingsvoorstellen en

raadplegings- en informatiedocumenten van de EC naast parlementaire documenten en informatie over de gevolgde procedures die door elk nationaal Parlement ingevoerd worden.

- **Informatiebureau van het Europees Parlement in België**

Dit PR-bureau van het EP wil een breed publiek informeren over de activiteiten van het EP en zijn leden via seminaries, tentoonstellingen, opendeurdagen en projecten. Bij de dienst [Infodoc](#) kan je terecht met meer specifieke vragen over bijv. onderzoeken, studies en statistieken i.v.m. het EP en de EU.